

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Indledning

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 8. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992360565376/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

istisk Pust, men Oehlenschlägers og Ørstedes Slægt avler Kierkegaards og Paludau-Müllers.

Det 18de Aarhundredes tyske Literatur overgav os endnu mange andre poetiske Idealer. Der er Werther, Stormløbs-Tidshverveis Ideal, det vil sige Naturens og Lidenskabens Kamp mod det vedtægtsmæssigt ordnede Samfund, fremdeles Faust, selve den nye Tids og dens Erkendelses Aand, der, utilfreds med hvad Oplysningstidsalderen har indvundet, aner en højere Sandhed, en højere Lykke og en tusindfold højere Magt. Der er Wilhelm Meister, den humane Dannelses Type, der gaar Livets Skole igennem og fra Lærling bliver til Mester, som begynder med at jage efter Idealer, flygtende fra Livet, men som ender med at finde Idealet i Virkeligheden og for hvem disse to Betegnelser smelter sammen. Der er Goethes Prometheus, som formende Mennesker udtaler Spinozas Filosofi i ophøjede og ildfulde Rytmer. Der er endelig Marquis Posa, Revolutionen i Menneskeskikkelse, Frihedens Apostel og Profet, Type for den Slægt, der gennem Oprøret mod alle domfældte Overleveringer vilde gøre Fremskridtet muligt og Menneskeheden lykkelig.

Det er med saadanne Typer bag sig, at vor danske Literatur begynder. Fører den dem videre? Man kan ikke sige det. Thi hvorpaa vilde Fremskridtet bero? Det beror paa hvad der siden skete. Det er ikke blevet trykt i denne Form, men jeg skal fortælle det. En skøn Dag, da Werther som sædvanlig gik og fortvivlet sværmede for Lotte, faldt det ham ind, at Baandet mellem Albert og hende dog betydede altfor lidt, og han erobrede hende fra Albert. En skøn Dag blev Marquis Posa træt af at præke Frihed ved Filip den 2dens Hof for Tyrannens døve Øren, og han jog ham sin Kaarde gennem Livet — og Prometheus rejste sig fra sin Klippe og ryddede Olympen, og Faust, som var sunket i Knæ for Jordaanden, bemægtigede sig hans Jord og undervang den med Damp, med Elektricitet, med metodisk Forskning.

Lad os se, i hvilken Skikkelse vor begyndende poetiske Literatur første Gang giver sig Form. Denne Skikkelse er Aladdin. Aladdin er den Lykkelige, som Schiller har skildret ham i sit Digt *Das Glück*, og Aladdin vil sige Poesiens og Troskyldighedens Ret til at være og Ret til at sejre. Det er en Poesi om Poesi, Poesien, som hævder sin egen Ret, Poesien, som ser sig selv i Spejl og undrende skuer sin egen Skønhed, Noget hvormed den ikke